Hürriyet

ԱՐՑԱԽ-ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ «ՀՅՈՒՐՐԻԵԹ»-Ի ԼՈՒՍԱՐՁԱԿԻ ՏԱԿ

Ինչո՞ւ է թուրքական ազդեցիկ թերթը խուսափում սխտական մեկնաբանությունից

Լեռնային Ղարաբաղում, ինչպես նաև Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում տեղի ունեցող իրադարձություններին ժամանակ առ ժամանակ անդրադառնում են թուրքական մամուլը, այդ թվում նաև *«Հյուրրիյեթ»* թերթը: Անհրաժեշտ է նշել, որ «Հյուրրիյեթ»-ը հրատարակվելով այնպիսի մի երկրում, որը ՆԱՏՕ-ում ԱՄՆ-ի ամենահավատարիմ վինակցի համարում ունի և ամեն կերպ ձգտում է եվրոպական ընտանիքի լիարժեք անդամ դառնալ, մի կողմ դնելով իրադարձությունների առնչությամբ ամերիկյան սենատի կամ Եվրախորհրդարանի որոշումները, դրանց լուսաբանելիս հենվում է խորհրդային պաշտպանության ու ներքին գործերի նախարարությունների և ՏԱՍՍ-ի հաղորդագրությունների վրա, միաժամանակ աշխատում է խուսափել ավելորդ մեկնաբանություններից: Նման մոտեցումը միանգամայն բացատրվում է իրադարձությունների շուրջ խորհրդային պաշտոնական հաղորդագրությունների բացահայտ ադրբեջանամետ միտումով, որն ըստ երևույթին ամբողջությամբ բավարարում է թուրքական թերթին:

Իր հրապարակումների մեջ, ճիշտ է, թերթը տեղ է հատկացնում նաև խորհրդային բանակի ներքին գործերի նախարարության զորքերի ադրբեջանական ՕՄՈՆ-ի հետ համատեղ հակահայկական վայրագ գործողությունների առթիվ հանրապետության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի մամուլի ասուլիսներին, սակայն այդ բոլորը ներկայացվում է այնպիսի մի ոճով, որը հայկական կողմի կարծիքի վերաբերյալ ընթերցողին պարզապես թերահավատություն է ներշնչում:

«Հյուրրիյեթ»-ը մայիս ամսվա համարներում կողմնորոշվելով խորհրդային պաշտոնական հաղորդագրություններով, փորձում է ցույց տալ, թե նախահարձակը հայերն են և նրանք ոչ մի միջոցի առաջ կանգ չեն առնում: Օրինակ, մայիսի 6-ի համարում նշվում է, թե իբր *«մահմեդական բրդերին Հայաստանից վտարելով, հայերն իրենց ազգային նպատակների համար հնարամտորեն օգտագործում են նրանց»:* Մինչդեռ, հայտնի է, որ հայերը այս հարցում գործ ունեն մոսկովյան հզոր մեքենայի հետ: Իսկ մայիսի 8-ին թերթը, հրապարակելով *«Թուրքիայի համար մի նոր սպառնալիք»* հոդվածը *«Սահմանից 30 կմ հեռավորության վրա»* ենթավերնագրով, նախ ձևացնում է, որ մանկական դյուրահավատությամբ է վերաբերում *«սեփական ատոմակայանը պայթեցնելու հայկական մտահղացման»* վերաբերյալ Յուրի Ճատալինի չարանենգ հերյուրանքին, ապա մեջբերելով նրա հետևյալ խոսքերը, թե *«Ես թույլ չեմ տա հայերին խաղալ այդպիսի վտանգավոր խաղալիքով»*, փաստորեն ժխտում է այսպես կոչված «սպառնալիքի» առկայությունը: Պարզ երևում է, որ «Հյուրրիյեթ»-ը նույնպես չի հավատում խորհրդային պաշտոնական հաղորդագրությունների ճշմարտացիությանը: Բայց քանի որ դրանք ունեն հակահայկական ուղղվածություն, հետևաբար թերթը կողմնորոշվում է սուտ ու կեղծիքով լի այդ հաղորդագրություններով:

Ինչպիսին էլ լինի «Հյուրրիյեթ»-ի կողմնորոշումը, այնուամենայնիվ վերջին իրադարձությունների լուսաբանումը թերթի կողմից, ունի իր առանձնահատկությունները: Նախ, հայերի դեմ ուղղված արյունալի գործողությունները թերթի կողմից ներկայացվում են որպես զինված ընդհարումներ հայ գրոհայինների և խորհրդային բանակի ներքին գործերի նախարարության զորքերի միջև: Ընդ որում, խնամքով շրջանցվում է ադրբեջանական ՕՄՈՆ-ի մասնակցությունը այդ վայրագ գործողություններին: Դրա փոխարեն տեղի-անտեղի հիշատակվում է հանրապետության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի Կարսի հայկական պատկանելության վերաբերյալ հայտարարությունը, որը ոչ մի առնչություն չունի վերջին իրադարձությունների հետ:

Երկրորդ առանձնահատկությունը թերևս այն է, որ թերթը յուրահատուկ ուշադրությամբ է հետևում հայերի տեղահանման փաստերին: Մայիսի 22-ի համարում, հենվելով ՏԱՍՍ-ի տվյալների վրա, թերթը խոսում է 1400 հայերի մասին, *«որոնք բնակվելով Ղարաբաղում իրենց բնակավայրերից հեռանալու ցանկությամբ իբր դիմել են իշխանություններին»*, իսկ մայիսի 23-ի համարում ՏԱՍՍ-ի տեղեկությունը ճշգրտվում է ներքին գործերի նախարարության պաշտոնական հաղորդագրություններով և նշվում հետևյալը. *«Շուրջ 1400 հայ խորհրդային բանակի տրամադրած փոխադրամիջոցներով Լեռնային Ղարաբաղից տեղահանվել են Ռուսաստանյան Ֆեդերացիայի տարածք: 14 հազար հայեր ևս Լեռնային Ղարաբաղից հեռանալու խնդրանքով դիմել են ադրբեջանական իշխանություններին»:* Ի դեպ, հայերի տեղահանման դեպքերը ուղղակիորեն շաղկապվում են ադրբեջանցիների անվտանգության հետ: «Հյուրրիյեթ»-ը մայիսի 17-ի համարում անդրադառնալով Գետաշենից ու Մարտունաշենից հայ բնակչության բռնի տեղահանման փաստին, այն ներկայացնում է Մութալիբովի հետևյալ խոսքերով. *«Վերոհիշյալ գյուղերի տեղահանումը անհրաժեշտ էր, պետք է դատարկել նաև այն բոլոր գյուղերը, որոնք բույն են ծառայում հայ գրոհայիններին»:*

Երրորդ առանձնահատկությունն այն է, որ «Հյուրրիյեթ»-ը մեծ զգուշությամբ է նշում ինչպես ԽՍՀՄ պաշտպանության ու ներքին գործերի նախարարությունների, այնպես էլ պրեզիդենտ Գորբաչովի ադրբեջանամետ դիրքորոշման մասին: Մայիսի 23-ի համարում թերթը *«Կարմիր բանակից մեծ հարված հայ գրոհայիններին»* վերնագիրը կրող հոդվածում նշում է, թե *«Գորբաչովի կողմից Ադրբեջանին տրվող բացահայտ աջակցությունից հետո Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը Միտերանի օգնությանը դիմելու միտումով մեկնում է Ֆրանսիա»:*

Ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ, որ «Հյուրրիյեթ»-ը համակրանք ունի Ադրբեջանի հանդեպ: Սակայն զարմանալի է, որ Թուրքիան ՆԱՏՕ-ի կազմում ընդգրկվելուց ի վեր Ամերիկյան կենսի գովաբանությամբ կրթվող «Հյուրրիյեթ»-ը ինչպես Գորբաչովի, այնպես էլ ԽՍՀՄ պաշտպանության ու ներքին գործերի նախարարությունների հանդեպ հիացմունքով է արտահայտվում: Ըստ երևույթին, հայերի դեմ սանձազերծված անմարդկային գործողությունները, որոնք ուղեկցվում են անմեղ քաղաքացիների սպանություններով, բռնի տեղահանումներով, պարարտ հող են պատրաստում Գորբաչովի խորհրդատու օգնական Ծիպկոյի բնութագրմամբ, թուրքերին ու սլավոններին պատկանող ԽՍՀՄ-ի և Թուրքիայի փոխհարաբերությունների հետագա բարգավաճման համար:

Գ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ